

«بررسی شرکتهای تعاونی لنجداران»

از: ابراهیم عباسی

حمل کالا به سواحل ایران نزدیک شوند، در این شرایط، ملوانان غیور در جهت حفظ و تداوم ورود و خروج کالا، علی‌الخصوص حمل بار مردم مرزنشین جنوب کشور گامهای مثبت و ارزنده‌ای برداشتند و در حال حاضر هم این شناورها در بازرگانی خارجی نقش قابل ملاحظه‌ای برعهده دارند.

این نقش بی‌بدیل لنجداران، مقامات اجرائی استانهای جنوبی کشور را بر آن داشت تا در جهت شکل، رفع نارسائیه‌ها و حل نسبی مشکلات آنان تشکیل شرکتهای تعاونی لنجداران را مورد تشویق قرار دهند. این امر با استقبال اقشار مختلف، مخصوصاً ملوانان و صاحبان شناورها مواجه گردید. با پیگیری وزارت تعاون مساعدت همه جانبه مسئولان

دریای عمان و اقیانوس هند به آفریقا و آسیای دور سفر کرده‌اند.

این شناورهای کوچک قبل از آن که ناوگان کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران آبهای گرم خلیج فارس را در نوردد، بیشترین عملیات حمل و نقل دریایی بار و مسافر را در آبراههای جنوبی کشور زیر پوشش داشتند، هر چند که ظرفیت شناورها (لنجه‌ها) از ۲۰۰ تا ۳۰۰ تن بیشتر نیست ولی توانایی قابل توجهی دارند و قادرند سفرهای طولانی (علاوه بر شیخ‌نشینها) به بنادر پاکستان، هند و سومالی و... داشته باشند.

پس از انقلاب اسلامی ایران بویژه در سالهای جنگ تحمیلی عراق با ایران، کشتیهای بازرگانی بین‌المللی کمتر مایل بودند برای

مقدمه: سرزمین پهناور ایران با فرهنگ و تمدن دیرینه خویش همواره بصورت مرکز تجاری و حمل و نقل زمینی و دریایی بوده و اکنون نیز با کیلومترها مرز آبی در جنوب و شمال کشور در مسیر آبراهها و دریاهای آزاد جهان قرار گرفته است.

در این میان ساحل‌نشینان ناشناخته و گمنام نیز با قدرت سازندگی خویش ارتباط با دریا را حفظ کرده و صنعت لنج‌سازی سنتی را زنده نگهداشته‌اند. دریانوردان با شهامت و دلیری و صف‌ناپذیر، بر فراز لنجهای دست‌ساز هموطنان خود دل دریاها و اقیانوسها را شکافته و از آبهای نیلگون و خروشان خلیج فارس و

سازمان بنادر و کشتیرانی، بعد از فراهم نمودن مقدمات کار (تدوین اساسنامه نمونه و آموزش پرسنل جهت تشکیل اینگونه تعاونیها) اولین شرکت تعاونی لنجداران با عضویت ۳۰۰ نفر در بندر بوشهر به ثبت رسید، پس از آن نیز در سایر استانهای مربوطه، تعاونیهای یاد شده یکی پس از دیگری تاسیس گردید. در این راستا برای ارتقاء سطح آموزشی تعاونیها و افزایش دانش فنی آنها سمینارهایی در زمینه چگونگی صدور بارنامه‌های دریایی، بیمه شناورها و محمولات نیز برگزار گردیده است. گزارش حاضر براساس آمار و اطلاعات دفتر امور تعاونیهای حمل و نقل - وزارت تعاون تهیه و ارائه می‌گردد.

نحوه ثبت و نامگذاری موتور لنجها:

موتور لنجها ابتدائی‌ترین وسایل دریانوردی هستند که در بخش حمل و نقل دریایی فعالیت دارند و توسط سازمان بنادر و کشتیرانی نامگذاری و به ثبت^۱ می‌رسند. نامگذاری لنجها نیز معمولاً از میان نامهای بومی که با دریا قرابتی داشته باشد تعیین و در دفتر بنادر و کشتیرانی انعکاس می‌یابد، در این مرحله تمامی مشخصات شناور اعم از ظرفیت بارگیری، قدرت موتورها و نوع طبقه‌بندی و حتی طول و عرض آن در سند قید می‌گردد که طبقه‌بندی جزء غیر قابل تفکیک قانون مزبور است. جدول شماره ۱ آمار موتور لنجهای باری ثبت شده در بنادر جنوب کشور را نشان می‌دهد.

از کل موتور لنجهای باری ثبت شده در بنادر جنوبی کشور، بیشترین تعداد ۱۱۸۷ فروند (معادل ۵۰/۳۸ درصد) مربوط به بندر بوشهر و کمترین آن به تعداد ۲۴ فروند (معادل ۱/۰۲ درصد) متعلق به بندر چابهار است. و این در حالی است که تعداد شناورها در سه بندر اولیه از ظرفیت بین ۲۰ تا ۱۰۰ تن در حال افزایش بوده و از ظرفیت ۱۰۰ تن به بالا تعداد آنها در حال کاهش است، و این موضوع گویای وضعیت حجم کالای قابل حمل و توانایی واقعی اینگونه شناورها در حاشیه خلیج فارس و دریای عمان می‌باشد.

موتور لنجهای فعال بنادر خلیج فارس و دریای عمان

از موتور لنجهای ثبت شده در بنادر جنوبی کشور همگی فعال بوده و برحسب ظرفیت شناورها دسته‌بندی شده‌اند؛ که در این میان، بیشترین موتور لنجهای فعال (۱۳۱۴ فروند معادل ۵۵/۷۷ درصد) مربوط به ظرفیت شناورهای بین ۵۰ تا ۱۰۰ تن و کمترین آن

(به تعداد ۴۹ فروند معادل ۲/۰۹ درصد) متعلق به ظرفیت شناورهای بیش از ۲۰۰ تن می‌باشد.

مطابق جدول لنجهای ثبت شده در بنادر خلیج فارس و دریای عمان زیاده‌ترین تعداد آن مربوط به بندر بوشهر است.

جدول شماره ۲ آمار موتور لنجهای فعال بنادر خلیج فارس و دریای عمان را نشان می‌دهد.

شرکتهای تعاونی لنجداران:

این تعاونیها با حفظ حدود مالکیت اعضا و با روحیه همکاری و هماهنگی تشکیل شده و در مدت کوتاه فعالیت خویش موفق گردیده‌اند با بهبود وضع ناوبری و ایمنی دریانوردی با استفاده از سیستم مناسب مخابراتی، سطح آموزش عمومی و تخصصی اعضا خود را ارتقاء داده و با رعایت استانداردهای لازم در حمل سریع و ایمنی کالا و در جهت رشد و تکامل خود قدمهای مفیدی بردارند.

جدول شماره (۲). آمار موتور لنجهای فعال در بنادر جنوبی کشور،

ظرفیت شناورها	تعداد به فروند	درصد
۲۰ تا ۵۰ تن	۶۷۸	۲۸/۷۷
۵۰ تا ۱۰۰ تن	۱۳۱۴	۵۵/۷۷
۱۰۰ تا ۲۰۰ تن	۳۱۵	۱۳/۳۷
بالاتر از ۲۰۰ تن	۴۹	۲/۰۹
جمع	۲۳۵۶	۱۰۰

جدول شماره ۳ تعداد تعاونیها و اعضا لنجدار آن را نشان می‌دهد.

از کل تعاونیهای لنجداران سه استان (خوزستان - بوشهر - هرمزگان) بیشترین لنجداران عضو تعاونی مربوط به بندر بوشهر به تعداد ۳۰۰ فروند (معادل ۴۲/۸۶ درصد) و کمترین عضو آن مربوط به لنجداران بندر خرمشهر به تعداد ۲۵ فروند (معادل ۳/۵۷ درصد) می‌باشند.

شماره ۴۷ / مرداد ۷۴ / تعاون / ۳۳

جدول شماره (۱) - موتور لنجهای باری ثبت شده در بنادر کشور،

نام بندر	ظرفیت ۲۰ تن	ظرفیت ۳۰ تا ۵۰ تن	ظرفیت ۵۰ تا ۱۰۰ تن	ظرفیت ۱۰۰ تا ۲۰۰ تن	ظرفیت ۲۰۰ تن بیل	تعداد کل
بوشهر	۱۱	۱۴	۴۸۸	۵۲۰	۱۱	۱۱۸۷
امام	۳	۷	۲۹	۴۸	-	۹۱
عباس	-	۶	۱۲۰	۷۳۱	۳۲	۱۰۵۴
چابهار	-	-	-	۵	۶	۲۴
جمع	۱۴	۲۷	۶۳۷	۱۳۱۴	۴۹	۲۳۵۶

۱ - «مطابق ماده ۱۱ قانون دریایی ایران کلیه شناورها توسط زمان بنادر و کشتیرانی به ثبت می‌رسند.»

جدول شماره (۳) - آمار تعداد تعاونیها و اعضا
لنجداران استانهای بوشهر، هرمزگان و خوزستان

استان	تعاونی	تعداد اعضا (بر حسب لنج)	درصد
بوشهر	لنجداران بوشهر	۳۰۰	۴۲/۸۶
هرمزگان	" بندرلنگه	۹۵	۱۳/۵۷
هرمزگان	" بندرعباس	۵۵	۷/۸۵
خوزستان	" بندرامام	۴۰	۵/۷۲
خوزستان	" آبادان	۱۸۵	۲۶/۴۳
خوزستان	" خرمشهر	۲۵	۳/۵۷
جمع		۷۰۰	۱۰۰

از مجموع ۲۳۶۵ لنج ثبت شده در بنادر جنوب تنها ۷۰۰ لنج در ۶ تعاونی لنجداران (متوسط لنجهای فعال و مشغول هر بندر تقریباً ۱۱۷ شناور است) فعالیت می‌کنند، و سایر لنجهای فعال، تحت پوشش تعاونیها قرار ندارد و چنانچه شرکتهای تعاونی لنجداران در شرف تاسیس به ثبت برسند، تعداد اعضا لنجهای مربوطه افزایش چشمگیر خواهند یافت.

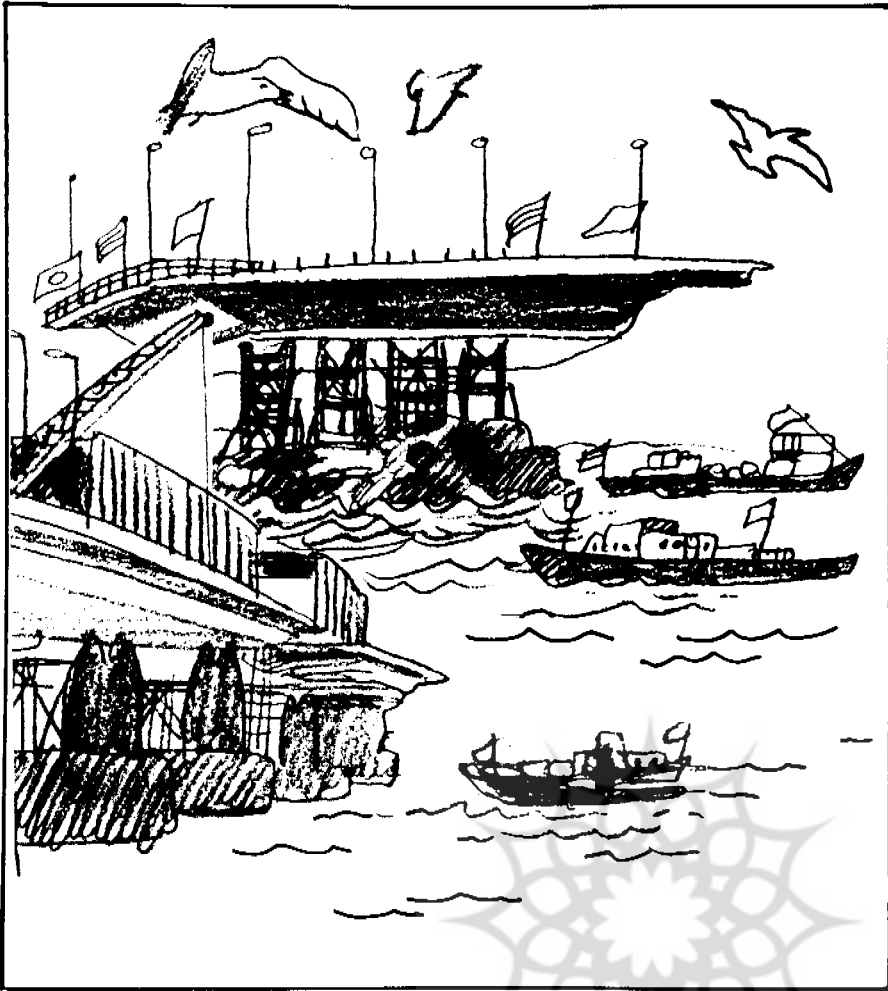
شرکتهای تعاونی لنجداران در شرف تاسیس

از شرکتهای تعاونی مزبور تعداد ۶ تعاونی در ۲ استان (بوشهر - سیستان و بلوچستان) در شرف تاسیس می‌باشند که از آن میان ۴ تعاونی در بنادر دیلم، کنگان، گناوه و دیر از استان بوشهر و ۲ تعاونی در بنادر چابهار و کنارک از بلوچستان قرار دارند و پیش‌بینی می‌شود که تعاونی لنجداران بندر جاسک از استان هرمزگان نیز در آینده نزدیک تشکیل گردد.

از تعاونیهای لنجداران مورد بررسی در ۴ استان جنوب کشور، فعالیت اداره کل تعاون بوشهر در راه‌اندازی و تاسیس شرکتهای یاد شده نسبت به سایر استانها بیشتر بوده است.

فعالیت و عملکرد شرکتهای تعاونی لنجداران:

از شرکتهای تعاونی مورد بررسی، تعداد ۶۴۰۳ فقره بارنامه جهت صدور کالا از ۵

بندر بوشهر را بطور نمونه مورد بررسی قرار می‌دهیم زیرا که ظرف ۹ ماه، این تعاونی توانسته است کالاهای زیر را: سنگ ۱۴۷۶۱ تن، خشک‌بار ۱۲۵۰۴۵ تن و تره‌بار به مقدار ۶۹۶۷۳ تن به ۵ کشور حاشیه خلیج فارس حمل و صادر کند.

جدول شماره (۴) - آمار صدور بارنامه‌های حمل محمولات توسط تعاونیهای لنجداران

استان	تعاونی	تعداد بارنامه (فقره)	درصد
بوشهر	لنجداران بوشهر	۲۹۸۰	۴۶/۵۴
هرمزگان	" بندرلنگه	۱۹۲۰	۲۹/۹۹
"	" بندرعباس	۷۱۴	۱۱/۱۵
خوزستان	" بندرآبادان	۷۵۰	۱۱/۷۲
"	" امام	۳۹	۰/۶
جمع		۶۴۰۳	۱۰۰

بندر سه استان جنوبی به کشورهای حاشیه جنوبی خلیج فارس صادر شده است که از بین آنها بندر بوشهر با ۲۹۸۰ فقره بارنامه (معادل ۴۶/۵۴ درصد) بیشترین و بندر امام از خوزستان با دارا بودن ۳۹ (معادل ۰/۶ درصد) کمترین رقم بارنامه‌ها را داشته است.

میانگین بارنامه‌های صادره در ۵ بندر ۱۲۸۰ فقره است که نسبت به تعاونیهای ثبت شده (۶ تعاونی) ۱۰۶۷ فقره و نسبت به هر عضو (۷۰۰ عضو) تعاونیهای تاسیس یافته ۹/۲ فقره بارنامه بر آورد می‌شود.

جدول شماره ۴ صدور بارنامه‌های حمل محمولات توسط تعاونیهای لنجداران را نشان می‌دهد.

با توجه به مطالب مذکور در جدول شماره ۵، عملکرد ۹ ماهه (از نیمه دوم ۷۲ الی سه ماهه اول سال ۷۳) شرکت تعاونی لنجداران

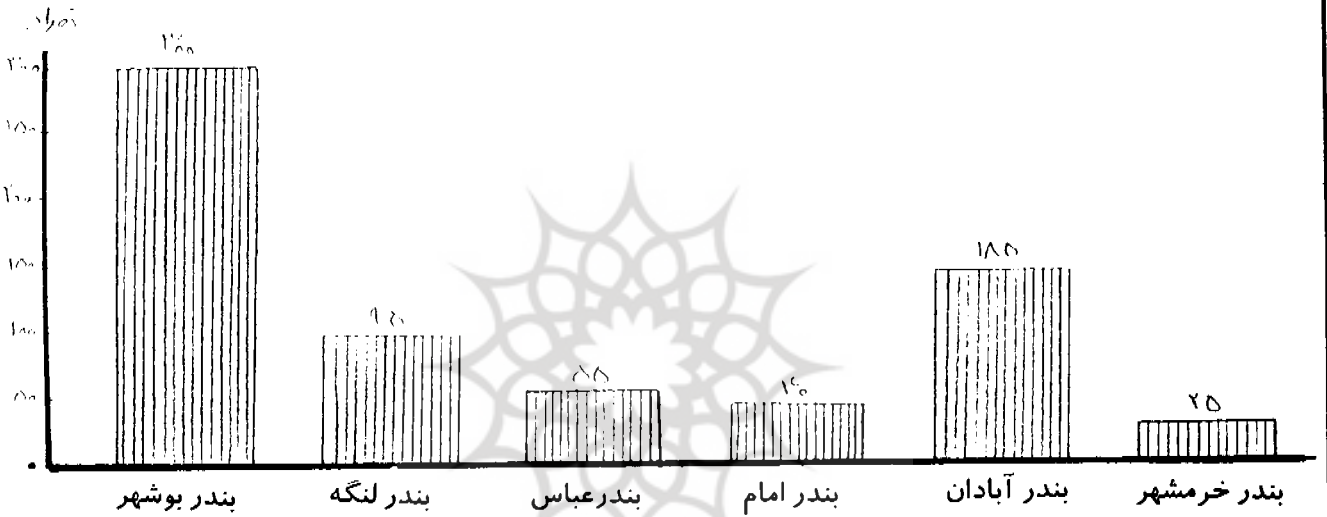
«مقیاس به تن»

ردیف	کشور مقصد	نوع کالا			جمع
		سنگ	خشکبار	تره بار	
۱	قطر	۱۴۷۶۱	۲۸۹۰۰	۱۷۶۷۳	۶۱۳۳۴
۲	بحرین	-	۱۰۹۸۰	۲۵۰۰۰	۳۵۹۸۰
۳	عربستان سعودی	-	۵۲۰	۲۱۰۰۰	۲۱۵۲۰
۴	امارات متحده عربی	-	۶۴۱۴۵	-	۶۴۱۴۵
۵	کویت	-	۲۰۵۰۰	۶۰۰۰	۲۶۵۰۰
جمع		۱۴۷۶۱	۱۲۵۰۴۵	۶۹۶۷۳	

مشکلات: اهم نارساییها و کمبودهای موجود در اداره امور تعاونیهای لنجداران عبارتند از:

- نداشتن جا و مکان مناسب جهت دفاتر کار (داخل و خارج کشور)
- کمبود وسایل و تجهیزات بارگیری و تخلیه
- نداشتن امکانات لازم جهت سوخت رسانی و آبرسانی
- نداشتن زمین مناسب جهت ایجاد بندر

آمار تعداد تعاونیها و اعضاء لنجداران استانهای بوشهر، هرمزگان و خوزستان

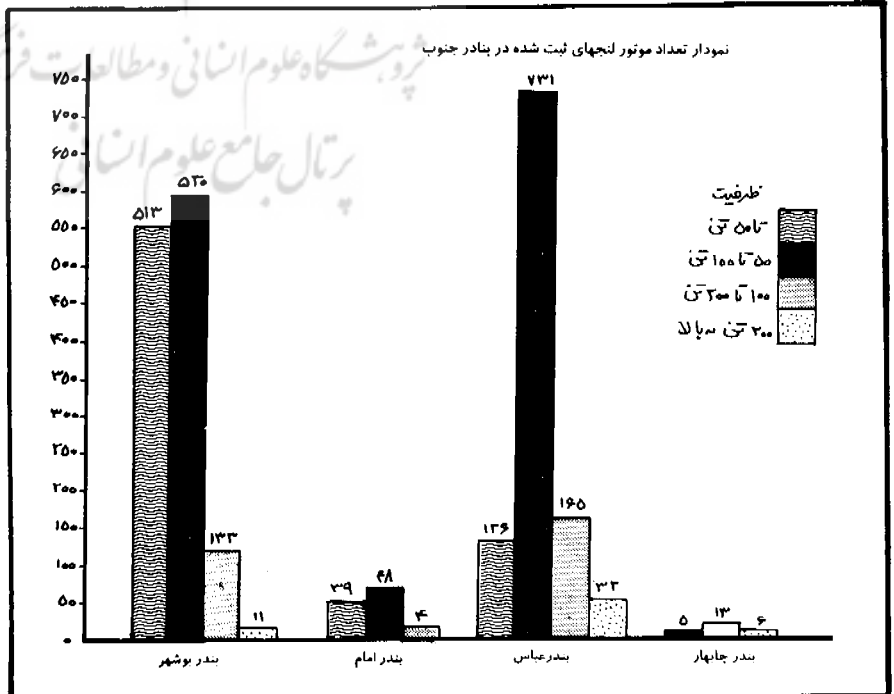
تخلیه و بارگیری

نداشتن اسکله، انبار و سایر نیازهای مربوط به شغل و حرفه لنجداری
 کمبود امکانات ریالی و ارزی جهت تهیه قطعات و لوازم یدکی شناورها
برنامه آینده: اهم برنامه‌های آتی شرکت‌های تعاونی لنجداران به شرح زیر می‌باشد:

- تهیه زمین مناسب جهت ایجاد ده بندر بارگیری و تخلیه از آبادان تا چابهار
- ایجاد دفاتر نمایندگی تعاونیها در داخل و خارج کشور

برقراری اولویت در استفاده از تسهیلات تبصره‌های ۳ و ۵۰ بودجه کل کشور، به منظور احداث جایگاه سوخت رسانی،

نمودار تعداد موتور لنجهای ثبت شده در بندر جنوب

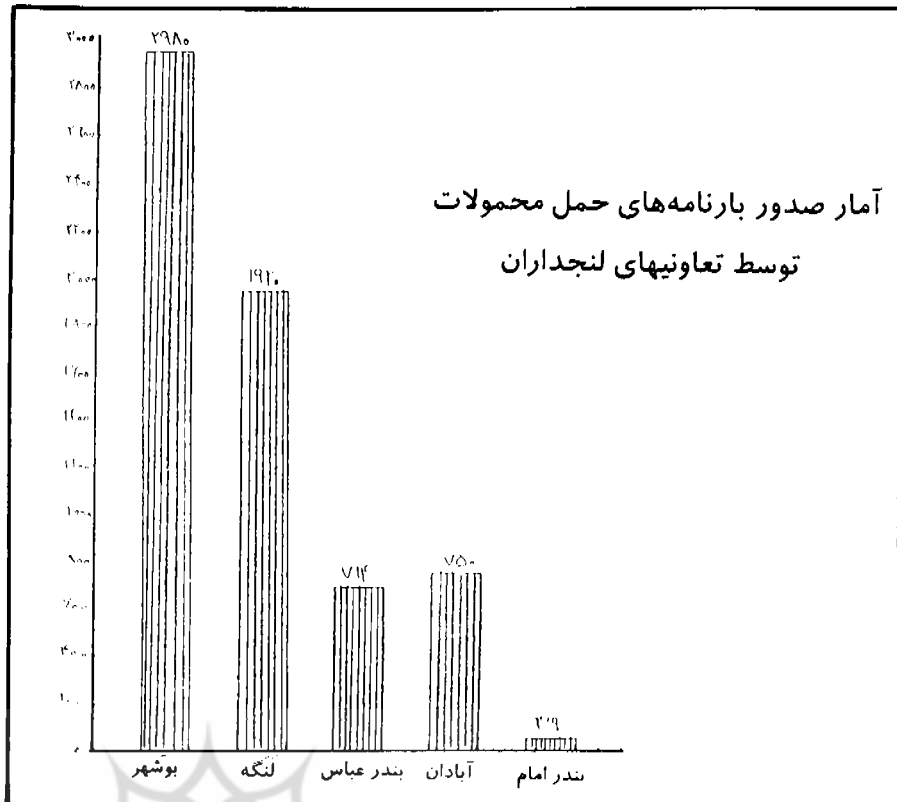

آبرسانی، انبار، سردخانه، اسکله، تعمیرگاه موتورلنج، ساختمان اداری، توسعه و بهبود کاربری اسکله‌ها، تهیه ماشین‌آلات و تجهیزات مربوط به بارگیری و تخلیه

ایجاد امکان تخصیص ارز بابت تهیه و تدارک قطعات و لوازم یدکی و چوب لنج‌سازی تعاونی‌های لنجداران.

نتیجه‌گیری: تعاونی‌های لنجداران از جمله شرکت‌هایی هستند که سابقه فعالیتی نداشته و کاملاً نوپا می‌باشند ولی عملکرد دو ساله آنها نشان می‌دهد که بدون تجربه اولیه با اقبال زیادی روبرو شده‌اند.

این تعاونی‌ها بخاطر قابلیت‌هایی که در حمل و نقل دریایی بار، دارند پیشنهاد با ارزشی محسوب می‌شوند، و تشکیل اینگونه تعاونی‌ها علاوه بر یاری رساندن به ملوانان و مردم ساحل‌نشین، در ایجاد اشتغال و ساماندهی وضع حمل و نقل بار و مسافر تاثیر مطلوبی داشته است.

راهنمای اشتراک ماهنامه تعاون

لطفا قبل از پر کردن برگ درخواست اشتراک به نکات زیر توجه فرمائید:

- ۱- بهای تک شماره ماهنامه تعاون ۸۰۰ ریال و بهای اشتراک سالانه با احتساب هزینه‌های پستی ۱۰۰۰۰ ریال می‌باشد.
- ۲- مجله‌های دوره جدید تا شماره ۱۰ در دسترس نیست و از شماره ۱۱ به بعد تعداد محدودی موجود است که در صورت تقاضا و واریز وجه براساس مذکور در بند (۱) ارسال خواهد شد.
- ۳- وجه اشتراک را به حساب شماره ۹۵۱۳۵ بانک ملی ایران - تهران شعبه حسابهای دولتی واریز کرده و فیش بانکی را به همراه فرم اشتراک تکمیل شده به آدرس دفتر مجله پست بفرستید تا مجله‌های مورد نظر برای شما ارسال گردد.
- ۴- از دریافت نظریات و پیشنهادات شما استقبال می‌کنیم.

آدرس ماهنامه تعاون:

تهران - خیابان صبای شمالی - نبش خیابان بزرگمهر - ساختمان مرکزی وزارت تعاون - طبقه هفتم تلفن: ۶۴۱۷۰۲۳

برگ درخواست اشتراک ماهنامه تعاون

قبلا مشترک نبوده‌ام

قبلا مشترک بوده‌ام

نام و نام خانوادگی:

نام نویسنده:

نشانی دقیق:

کد پستی:

تلفن:

به مبلغ

ریال

به پیوست رسید بانکی شماره

بابت اشتراک یکسال ارسال می‌گردد.

شماره‌های

شروع اشتراک از شماره ..... تعداد مورد درخواست ..... است.

تاریخ و امضاء